

DÁTUM

1989 · VII · 17 · HÉTFŐ

I/63.

» S MOST A DOLOGRA «

ÁRA: 4,80 Ft

Isztambuli buli

A lányok már öt márkáért kaphatók — két szelet dinnye és két pohár víz hét márka

(Írásunk a 4. oldalon.)

Vegyék már észre magukat

Morzsolódik, kopik a régi „nomenklatura”, el-eltűnik egy-egy régi káder, akinek a neve túlságosan hosszan fonódott egybe a csődöt mondott rendszerrel. Kopik vagy inkább kopatják, mert magától bizony nemigen akar kopni. Ha nincs néhány nyakas állampolgár, aki a visszahívását kezdeményezze, Korom Mihály sem látta volna még elérkezettnek az időt a visszavonulásra. Másoknak nem elég a figyelmeztető szó még akkor sem, ha a választópolgárok bizalmatlanságát kifejező kezdeményezésben nyilatkozik meg. Aczél György például méltatlan támadásnak tekintette ezt, és nem volt hajlandó letenni képviselői mandátumát.

Barcs Sándor épp úgy nem tartotta ellentétnek az új idővel további közszereplését, mint ahogyan Huszár István sem lát semmi különöset abban, hogy ma a reform apostolaként lép föl. Knopp Andrásnak nem volt elég, hogy a fülébe kiáltották: távozzék, mert nem kívánatos többé a jelenléte — meg is kellett kissé bilenteni. Szilbereky Jenő, a Legfelsőbb Bíróság elnöke a jelek szerint ugyancsak rendjén valónak véli, ha a helyén marad a Nagy Imréről ártatlanságának kihirdetése után, jóllehet, az utóbbi húsz évben épp elég magas posztokat töltött be az igazságügyi apparátusban ahhoz, hogy ő maga ne minősülhessen ártatlannak a törvénytelen ség megtörténtében és évtizedeken át való takargatásában.

A rezsim, mely azzal büszkélkedik, hogy maga kezdeményezte önnön reformját, az ország történelmi és politikai szükségletéhez mérten igen lassan, töredékesen és vonakodva ismeri csak be csődjét és felelősségét. Ma már azonban ez minden vonatkozásban tagadhatatlan. Mégis azt kell látnunk, hogy a személyi konzekvenciákat alig-alig akarják levonni a rezsim prominens képviselői.

Még az olyan kivénhedt sztalinizták is folytatják privát utóvédharcaikat, akiket a kommunista párt már elejtett: Biszku Béla még a SZOT tagja, Apró Antal még fellép az MSZBT színeiben. Hogyne ragaszkodnék akkor valami „méltó”, fontos álláshoz olyan (tegnap még) „menő” káder, mint Berecz János?

És nemcsak a leges-legfelső vezetés néhány emberéről van szó. A pártapparátus, az államigazgatás és a gazdasági élet középszintű ve-

zőinek a zöme változatlanul a régi emberekből áll. Ez a tény bénítólag hat a társadalomra, megfélemlíti az embereket és még akkor is, bizalmatlanságot kelt a kormánnyal és a pártvezetessel szemben, ha azok a legüdvösebb intézkedéseket határoznák is el.

Számos ellenzéki csoportosulás, így például a Szabad Demokraták Szövetsége leszögezte már, hogy ha kíván is rendszerváltozást, bosszorkányüldözést nem óhajt, és nem akarja bíróság elé állítani a kommunista diktatúra bukott korifeusait. Arról azonban sem az ellenzék, sem a társadalom nem mondhat le, hogy középső szinten és fent további és az eddiginél jóval szélesebb körű személyi változások következzenek be.

Nyilvánvaló, hogy sem az államigazgatást, sem a nemzetgazdaságot nem lehet, nem szabad lefejezni valamiféle általános órségváltás útján, ami ráadásul semmi biztosítékot nem hozna arra, hogy a hirtelen és tömegesen pozícióba helyezett új vezetők csakugyan jók lesznek. Nem kevésbé nyilvánvaló viszont, hogy ha lefejezésre nincs is szükség, a vezető gárda felfrissítése nem maradhat el.

Ez nemcsak hatékonyság kérdése, hanem elsősorú politikai és morális kérdés. Nem osztom ugyan azt a nézetet, amit az emigrációból hazatért Krassó György adott elő pártja, a Magyar Október Párt alakuló kongresszusán és ami szerint a diktatúra kiszolgálóinak és főbb haszonélvezőinek a fizetéséből, nyugdíjából kellene levonni a diktatúra áldozatainak fizetendő kártérítést. Ez kivihetetlen, és hiábavaló is lenne. Egyetértek viszont a Történelmi Igazságtétel Bizottsága egyik tagjának, Dombach Alajos ügyvédnek a véleményével, aki a Magyar Hírlapban így nyilatkozott: „...mérhetetlenül fontos, hogy a tények reális feltárásával, a felelősök megnevezésével a kellő erkölcsi politikai konzekvenciákat levonjuk. Magyarán, akik súlyosan kompromittálódtak, vonuljanak vissza a közéletből”.

Ideje volna, hogy a csődbe jutott diktatúra különböző szinteken működő megvalósítói észbe kapjanak, és addig távozzanak békességgel, amíg tehetik.

Gadó György

Búcsú Kádár Jánostól

Beszámolóink

a 3. oldalon

Magyar, lengyel: két jó adós?

A hetek határozatai

A gazdaságilag legerősebb hét tőkés ország párizsi csúcserkeztetén szombaton négy politikai nyilatkozatot hoztak nyilvánosságra, amelyek közül a legterjedelmesebb támogatja a szocialista országokban, köztük kiemelten a Magyarországon és Lengyelországban folyó megújulási folyamatot, és összehangolt gazdasági segílyt helyez kilátásba e két ország-nak.

A kelet-nyugati viszonyról szóló nyilatkozatban a tőkés Hetek üdvözölték a kelet-európai reformfolyamatot, mint amely enyhíti Európa kettéosztottságát.

A nyilatkozat követeléseket fogalmaz meg a Szovjetunióval szemben és nemzetközi segítség-akcióra hív fel Magyarországot és Lengyelországot iránt. A Szovjetuniót arra buzdítja, hogy odahaza és külföldön cse-

lekedetekkel támassza alá reformpolitikáját.

A nyilatkozat 6. pontja kimondta: „üdvözöljük a Lengyelországban és Magyarországon folyó reformfolyamatot. Elismerjük, hogy az ott folyó politikai változásokat nehéz lesz fenntartani gazdasági haladás nélkül. Valamennyien készek vagyunk támogatni e

folytatás a 8. oldalon

Nyugati székrekedés — keleti rák

Nincs brit recept, de...

William Waldegrave brit külügyi államminiszter szombaton a The Daily Telegraph című konzervatív lap vezércikk-oldalán közölt terjedelmes írásában összegezte a hét elején tett magyarországi látogatásának következtetéseit. Első budapesti eszmecsereinek benyomásairól a miniszter bevezetőben ezt írja: „Az ember úgy találja, hogy a partnerek karakterétől függően ideges,

magabiztos, derűlátó, vagy borúlátó beszélgetések mindegyikének témája a szabadság — a kommunizmustól, a háború azt megelőző utolsó hónapjainak fasizmusától, s mindenekelőtt, a kívülről Magyarországra kényszerített rendszerektől”. „Képes-e Magyarország eltemetni múltját?” című írásában Waldegrave különösen felvillanyozónak találta eszmecsereit olyan emberekkel, akik számá-

ra nagyon is fontosak a politikai eszmék és akik — mint hangsúlyozza — „nem kisebb feladatra vállalkoznak, mint hogy újjépítsék a hazai tradícióktól teljesen idegen eszméktől negyven éven át megbénított nemzetüket.” A miniszter kiemeli, hogy bár Magyarországnak hatalmas keményvalutaadósságai vannak, a beszélge-

folytatás a 2. oldalon

A rendezőiroda rendetlen ügyei

Miként a sajtó korábban beszámolt róla, a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság az Országos Rendező Irodánál végzett vizsgálata után ismeretlen tettes ellen feljelentést tett sikasztás, hűtlen kezelés és más bűncselekmények gyanúja miatt. Hol tart most a nyomozás az ORI-ügyben? — kérdezte a nyomozás vezetőjét, dr. Laborcz László rendőr alezredest, a Belügyminisztérium ORFK vizsgálati osztályának osztályvezetőjét az MTI munkatársa.

— A feljelentés, illetve a rendelkezésünkre bocsátott dokumentumok tanulmányozása után — feljelentés-kiegészítés keretében — konzultációt folytattunk a vizsgálatot végző népi ellenőrzési szakemberekkel, megkerestük az ORI felügyeletét ellátó Művelődési Minisztériumot, és további iratokat, kimutatásokat, bizonylatokat szereztünk be. Ezek értékelését követően áprilisban ismeretlen tettesek ellen nyomozást rendelünk el család bűntettének alapos gyanúja miatt, de természetesen a felmerülő más bűncselekményeket is vizsgáljuk. A nyomozás során szaktanácsadók, illetve szakértők segítségével áttekintjük az ORI működését, pénzügyi-gazdálkodási rendjét, elszámolásait, különös tekintettel az 1985–88 közötti időszakra. Ezen belül vizsgáljuk a különböző produkciókban foglalkoztatott technikai munkatársaknak, művészeti szakembereknek, szervezők-

nek, előadóművészeknek kifizetett összegek bizonylatait. Célunk: felderíteni, hogy kik vettek fel munkavégzés nélkül, illetve jogosulatlanul honoráriumot. Emellett fel kell tárunk, hogy ebben az időszakban az utalványozások, a kifizetések, illetve elszámolások közül melyek voltak jogsértők. A bűncselekmények bizonyítása szempontjából fontos tanúk kihallgatása és az egyes bizonyítékok értékelése párhuzamosan halad.

— Mivel a hasonló bűncselekmények vizsgálata igen időigényes, ezért nem várható, hogy a nyomozást rövid időn belül be tudjuk fejezni. Az eljárás jelenlegi szakaszában egyes személyek felelősségéről megalapozottan nyilatkozni még nagyon korai lenne. A vizsgálat jelenlegi szakaszában tehát — a nyomozás érdekeinek veszélyeztetése nélkül — teljesebb tájékoztatást nem adhatok. Arra törekszünk, hogy az ügy minden részletét feltárjuk, s azt követően az ügyet átadjuk az ügyészségnek. Az esetleges bűnösség megállapítása természetesen a bíróság feladata — mondotta dr. Laborcz László.

Az alezredes végezettil elmondta, hogy a Belügyminisztérium vezetése a sajtó egy munkatársának lehetőséget biztosított arra, hogy a nyomozást folyamatosan figyelemmel kísérje és a vizsgálat lezárása után nyilvánosságra hozza.

Megél a levélből?

Amerikai üzletfelek igénye és a kedvező magyarországi reagálás indokolja, hogy az UPS első kelet-európai képviselője Budapesten nyílik meg — mondották a vállalat illetékesei.

A United Parcel Service a világ legrégebbi és legnagyobb „magánpostája”: Az 1907-ben, Seattle-ben alapított kézbesítő cégnek napjainkban a világ 122 országát átfogó hálózat, 220 000 alkalmazottja, száz-ezer autója és 360 repülőgépe van. A lassú, bürokratikus amerikai állami posta már hosszú évek óta háttérbe szorult a csomagkézbesítésben: a vállalati és a magánforgalom nagyobbik része az UPS-re és kisebb társaira jut. Az UPS barna kézbesítő gépkocsijai éppoly ismert, jellegzetes tartozékai az amerikai utaknak és utcáknak, mint a kék postautók.

A UPS naponta 10 millió csomagot, levelet továbbít gépkocsin, 600 000-et repülőgépen. A tavalyi összeforgalom 2,7 milliárd küldemény volt s az óriásvállalat bevételei 11 milliárd dollárt tettek ki. A cég budapesti képviselője a tervek szerint szeptemberben nyílik meg és forgalmat nyit mind Budapestre, mind Budapestre. A UPS hazánkat is érintő légitforgalmának csomópontja Majna-Fankfurt. A cég egy, illetve két napon belül kézbesít csomagokat, leveleket, dokumentumokat légiúton a világ minden részébe.

Feketelisták

Miközben Arafat a tárgyalókészségét hangoztatja, az Arab Liga változatlanul azt tartja helyen, hogy a palesztinokkal való szolidaritás jegyében Izrael gazdasági elszigetelését és megbénítását szorgalmazza. Ezt a törekvést szolgálja a feketelista, melyre az Arab Liga egy speciális irodája az Izraellel üzleti kapcsolatban álló külföldi cégeket helyezi. Ezekkel a cégekkel aztán a Liga 22 tagországa nem áll szóba — legalábbis elvileg.

Az AFP július 7-én adta hírül, hogy az arab bojkottiroda 15 külföldi céggel gyarapította a feketelistát, egyúttal részleges bojkottot hirdetett meg hat további ellen, mely utóbbiak közt magyar cégek is vannak.

Nevezhetők ezt a módszert zsarolásnak, ám legyünk engedékenyek, ismerjük el jogosnak, hogy politikai célokért korlátozzák

a nemzetközi kereskedelem szabadságát. Csak az a kérdés, hogy melyek a szóbanforgó célok és hogy ezt a módszert valamennyi fél számára jogosnak ismerik-e el.

Az adott esetben a diszkrimináció végső soron azt az Izraelt akarja sújtani, amely a Közel-Kelet egyetlen parlamentáris demokráciája és amelynek uralma megszálható hatalomként még mindig kevesebb áldozattal járt egy év alatt, mint a különböző arab államok által kitarított libanoni milíciák háborúskodása egy hét alatt. És arról persze szó sem lehet (a legkevésbé az Arab Liga áldásával), hogy nemzetközi fórumokon valamely hatalom bojkottot szervezzen a terrorizmust támogató olyan arab államok ellen, mint Líbia vagy Szíria.

Magyarország évtizedekig szüneteltette vagy csak titokban, a legminimálisabb mértékben tartotta

fenn a gazdasági kapcsolatokat Izraellel. Miközben így kereste Moszkva és az arabok kegyeit, gazdasága érzékeny veszteségeket szenvedett azáltal, hogy nélkülöznie kellett az előnyöket, amelyeket a rendkívül magas színvonalú izraeli ipar és mezőgazdaság kínálhatott volna. Az Arab Liga azonban nem méltányolja a húsz éven át meghozott magyar áldozatot, és feljünkre olvassa a „bűnt”, amit azzal követtünk el, hogy végre a magyar gazdaság érdekeit is merészeltük érvényesíteni.

Nem volna ideje elküldeni az Arab Ligának azt a fekete listát, melyből kitűnnének az Algériában, Líbiában és más arab országokban eszközölt magyar beruházásokkal kapcsolatos veszteségeink, a soha meg nem térülő milliárdok, kereskedelmünk ráfizetései és reménytelen követelése?

G. Gy.

Siklósi sikamlós savanyú

Ki nyer, ki nyel a kenyéren?

Valamennyien emlékszünk rá: Péter-Pál napján aratósztrájk zajlott szerte az országban, s így természetesen Siklóson és környékén is. Hogy, hogy nem, azóta érdekes a egyben szomorú változást tapasztaltak az itt élők a kenyérről kapcsolatban. Ha valaki arra gondol, hogy netán — az Írás szavait követve — testté vált volna a mindennapi betevő, sajnos, jócskán téved.

Csupán azt mondhatják el, hogy etethetn a kenyér: a két kilós, 15.— Ft-os fehérkenyér

— nevével ellentétben — bar-na, és másnap reggelre rendszerint megsavanyodik, vagy megerjed. Ha egy család vacsorára és reggelire vesz magának belőle, ugyancsak megemeleti könnyelmű előrelátását. Helyette célszerűbb zsúrkenyert venni, legalábbis ott, ahol egyáltalán kapható ilyen. Azt persze mondanunk sem kell, hogy ez a fajta még drágább, de ha választani kényeszerül a fogyasztó az éhkopp, vagy a zsúrkenyér között, inkább az utóbbira szavaz.

Az emberek azonban jöhiszeműek: eszükbe sem jut arra gondolni, hogy a Siklósi Kenyérgyár így akar véleménynyilvánítani, bár kétségtelen, csupán június 30-a óta van ilyen silány kenyérük. Egyesek azt mondják, talán most sóprik tisztára a malom, vagy a gyár alját, ennek „köszönhető” a savanyú, erjedő kenyér. Ha így van, arra kérjük a jó ügyért fáradozókat, fogjanak sóprút, ne hogy a nagyja ott maradjon...

Nyugati székrekedés — keleti rák

Nincs brit recept, de...

folytatás az 1. oldalról

tésekben nem újabb nagy összegű hitelek szükségessége kapott hangsúlyt, hanem „az eszmék, a szakértelem és a példák transzfúziójának szükségessége.”

Waldegrave megrója azokat a nyugati „hipochonder relativistákat”, akik nem állják összevetni a nyugati társadalmak problémáit azokkal, amelyekről Lengyelország és Magyarország szeretne szabadulni. Szerinte ezek úgy viszonylanak egymáshoz, mint „egy kellemetlen székrekedés a rák-betegséghez”. Hangsúlyozza, hogy a Nyugatnak segítenie kell ezeket az országokat, s megjegyzi, hogy a British Council és a Nagy Britanniá—Kelet-Európa Központ „máris sokat tesz”. A brit államminiszter úgy vélekedik, hogy a Nyugat legfontosabb hozzájárulásának nem kormányoktól kell jönnie, hanem — mint hangsúlyozza — „a nyugati üzletembereket kell rábészteni a lehetőségekre. Magyarországon száz új szabadvállalkozó cég többet tehetne tanítóként, mint ezer közgazdász professzor” — írja Waldegrave. A továbbiakban figyelmeztet, hogy a Nyugatra és az érintett népekre váró feladat „kényes és bonyolult, s bár nem precedens nélküli, mindazonáltal nehéz és veszedelmes”. Majd ezt írja: „A feladat magában foglalja az uralomra alapított kapcsolatok átalakítását új, egyenlőség alapján álló, konfliktus nélküli kapcsolatokra. Ez nem olyan feladat, amelyet otromba propaganda vagy konfrontáció elősegíthet-

ne. Ugyanakkor nem lehet elvégezni a tennivalók legvilágosabb és legbecsületesebb felismerése nélkül. Nekünk nyugatiaknak, ha bölcssek vagyunk, a nehéz taktikai döntéseket azokra kell bízunk, akiknek ez a joguk és kötelességük Lengyelországban, Magyarországon és másutt. Nekünk nincs mágius receptünk. Amit azonban nem szabad megtennünk, az az, hogy álcázzuk, melyek a mi saját alapelveink, kiindulva a hibás hiedelemből, hogy saját alapelveink kinyilvánítása egyértelmű a beavatkozással.”

Waldegrave arra a következtetésre jut, hogy „senkinek sem múlik több a reformerek sikerén, mint nekünk, nyugatiaknak. Szabad, demokratikus országok Keleten többet tehetnek biztonságunkért és békénkért, mind az örvendetesen tárgyalás alatt álló hasznos fegyverzet-korlátozási megállapodások bármelyike”. Nyomatékosan hangsúlyozza azonban, hogy a kelet-európai reformok sikerét távolról sem lehet biztosítottak tekinteni és — mint írja — „védelmünket nem rendezhetjük úgy, mintha az általunk hön öhajtott változások már végbementek volna. Egy napon talán védelmi szövetségünk túlhaladottá válik, de ez még nincs így.”

„A saját alapelveink iránti kellő tisztelet és érdekeink védelme ne gátoljon bennünket a kelet-európai változások nagylelkű és képzeletdús megvalósulásában. A brit kormány meg fogja tenni a magáét” — írja befejezésül Waldegrave.

Kínából kitiltott sajtó

Se kép, se hang, se lap

A kínai hatóságok rendeletére szombaton eltűntek a külföldi lapok a pekingsi szállodák újságos pavilonjaiból. A külföldi sajtó betiltása láthatólag része a lakossági és diákmegmozdulásokat követő kampánynak, amely a burzsoá liberalizmusnak minősített jelenségek ellen irányul. Csang Cö-min, a Kínai Kommunista Párt Központi Bizottságának új főtitkára pénteken egyetemi oktatókkal találkozott. Kifejtette nekik, hogy határozottan fel kell venni a harcot a nyugati eszmék terjedése ellen. A vérben fojtott diákmozgalomra utalva azt hangsúlyozta, hogy az elmúlt évek egyik legsúlyosabb hibája Kínában az ideológiai oktatás elhanyagolása volt. A találkozáson részt vett Li Peng miniszter elnök

is. Ő arra hívta fel a figyelmet, hogy a kínai oktatás teljes kudarca lenne, ha az egyetemeken olyan végzősök távoznának, akiknek „szakmai ismereteik jók, de ellenzik a szocializmust és eltávolodnak a néptől”.

A külföldi újságok betiltása után a kínaiak már szinte semmi lehetőségük sem maradt arra, hogy a hivatalos tájékoztatáson kívül más információkhoz jussanak — írják jelentéseikben a nyugati hírügynökségek. Július 1-től a legdrágább pekingsi szállodákban beszüntették a CNN amerikai televíziós társaság kizárólag hírekből álló műsorának közvetítését. Erőteljesen zavarják az Amerika Hangja rádióadó kínai nyelvű adását.

NSZK-ba kéne menni?

Vágyak és ágyak a követségen

A Bild am Sonntag című nagy példányszámú nyugatnémet lap szerint harminc NDK-állampolgár tartózkodik az NSZK budapesti nagykövetségén — egész családok is iskolakolokételek gyerekekkel. Mindannyian a Szövetségi Köztársaságba akarnak távozni. Egy bonni kormánytisztviselő szerint a budapesti nagykövetségén hovatovább kínos állapotok uralkodnak... „A diplomaták dolgozószobáiban ágyakat állítottak fel, az étel étteremből hozzák. Kéves a tisztálkodási lehetőség, nincs elég mellékhelyiség” — mondta a tisztviselő.

Értesülések korábban is voltak már arról, hogy NDK-sok a budapesti NSZK-misszió útba ejtésével

és segítségével igyekeznek Kiszőlő távozásukat a másik német államba. Ennek magyarázata a nyugatnémet híradások szerint az, hogy egy korábbi bejelentésnek megfelelően a magyar határhoz fokozottabban ellenőrzik a határávezetést, az osztrák—magyar határ megközelítése nem mentes minden kockázattól.

Az MTI kérdésére az NSZK budapesti nagykövetségén csak annyit közöltek, hogy ha a hír igaz lenne, akkor sem állna az érintettek érdekében a nyilvánosság tájékoztatása. Ennélfogva az ilyen hírekkel kapcsolatban sem a nagykövetség, sem a bonni külügyminisztérium nem ad felvilágosítást.

A nagy francia forradalom ünnepén

Műeső, műhó, sok kedves hűhó

Párizs soha nem látott fényes ünnepelte a nagy francia forradalom kitörésének 200. évfordulóját. A Champs Elysées három kilométernyi sugárútján végigvonuló kétórás zenés táncos látványosságok, a világ népeinek egyfajta folklór fesztiválját becslések szerint közel egy millióan nézték végig a járdákon és a háztetőkön. Csaknem hatvan országban adtak televíziós közvetítést róla. A Concorde téren felállított alkalmi tribünöknön tizenhétezer meghívott vendég — köztük július 14-én születettek, Marianne és France nevű fiatal lányok — soraiban ott ült harminchárom külföldi állam — és kormányfő is. A mutatóvány

fénypontjaként, a Concorde tér egyiptomi obeliskje talapzatánál Jessye Norman, a világhírű amerikai feketebőrű szoprán énekesnő hatalmas francia trikolorba burkolódzva, kíséret nélkül elénekelt a Marseillaise, a forradalomban született nemzeti himnusz két szakaszát. A franciául folyékonyan beszélő énekesnő a himnuszban azt a ritkán hallott szakaszt választotta elsőnek, amely úgy kezdődik, hogy „Hazánk szent szerelme, a dicsőség napja elérkezett”. A több ízben és több száz torokból felhangzó refrén: „Hajrá, fegyverbe hát” utána a Diadalvíre és a Concorde térre színes tűzhatagként hullott a tűzijáték ezernyi rakétája.

A kétórás folklór műsor tizenkét nagy tablón idézte fel „bolygónk törzseit”. A pekingsi véres megtorlás miatt lemondott kínai néptánc együttes helyett Franciaországban tanuló kínai ösztöndíjasok vonultak fel, a gyász jelül feketében, fehér hajpánttal, amelyen az a francia felirat állt: „Folytatjuk!” Amikor a Concorde térre érve a kínai fiatalok megszólaltatták kerékpárjaik csengőjét, elemi erővel tört ki a tapsvihar a tribünről. A francia tabló több száz dobossal kezdődött, majd a nagy tájegységek zászlai alatt népviseletbe öltözött csoportok vonultak fel, régi hangszerekkel felszerelve. A szovjet csoportot a Lenin-mauzóleum hat díszőre vezette be, utánuk a

tizenöt köztársaság zászlaja alatt a Berjozka néptánc együttes csoportja és egy tangóharmonika-zenekar következett. A legszínesebb tablókat az amerikaiak alkották: előbb egy színes női táncos és dobos csoport, majd guineai katonai rezzenzbanda következett. A brit tabló hangulati aláfestéstől esőszóró teherautók, a szovjet műhivat okádó gépezetek kíséretével. Az amerikaiak színes akrobatikus menetelő zenekarral szerepeltek. Végül felvonult egy régi fekete gőzmozdony is, amely gumikerekekre szerelve döcögött végig a Champs Elysées-n — a füstöt okádó masina hangjait bádóg hordók verésével adták hozzá francia vasutasok fiai.

Búcsú Kádár Jánostól

Pénteken délelőtt érkezünk az MSZMP Központi Bizottsága épületéhez. Már a Margit-hídról láttuk, hogy a néhány szál virággal, vagy a virág nélkül várakozók sora az Országháznál is tart. Pedig a menet szépen haladt. Ennek ellenére nem rövidült a sor. Folyamatosan csatlakoztak az emberek. Öregek és fiatalok, férfiak és nők, magyarok és külföldiek, kigyereket cipelők és anélkül érkezők, sötét öltönyösök és tarka ruhások, bevásárló kosarak és alkalmi retikülösök... Így volt ez már csütörtökön is: inkább nőit az emberáradat, mint csökkent. Úgyhogy éjjel egy óra után csukták csak be a KB székházának kapuját... De két óra múltán ismét kinyitották a már várakozók előtt.

Halk gyászzené szólt az aulaiban. Az emberek kettes sorokban jöttek be. Csak a búcsú egyetlen pillanatára vált szét a sor. Egyenként mindenki megállt Kádár János ravatala előtt. Volt, aki fejet hajtott, volt, aki keresztet vetett, volt, aki szemét törölte. A tölgyfa koporsón csak egyetlen, piros szegfűből font koszorú jelképezi Kádár János felesége, Mária soha „el nem múló szeretetét”. A koporsó két oldalán villódzó fények rebbennek ki a kandeláber búrjából; az egyre érkező koszorúkat, sírcsokrokat és a néhány szál virágból álló utolsó „köszönéseket” némán és folyamatosan viszik ki a rendezők — ezek a szertartás előtt kériék a temetőbe — hogy helyet biztosítsanak a többi virágnak, melyekre, még a bokorra kötötték is gyászszalagot — vöröset, vagy piros-fehér-zöldet — masniztak. A kitartó, fegyelmezett menetet csak bizonyos időközönként állítják meg, a díszgyenruhába öltözött kormányőrök őrségváltása idejére.

Délután egy órakor fejeződött volna be a búcsúzásra váró tömegek részvénytávlatára, de ezt a forgatókönyvtől eltérően meghosszabbították. Viszont, amikor becsukták az elhunyt politikus volt munkahelyének ajtaját, senki, de senki nem vette rossz néven. A kint maradtok szép lassan elindultak a Mező Imre úti temető felé.

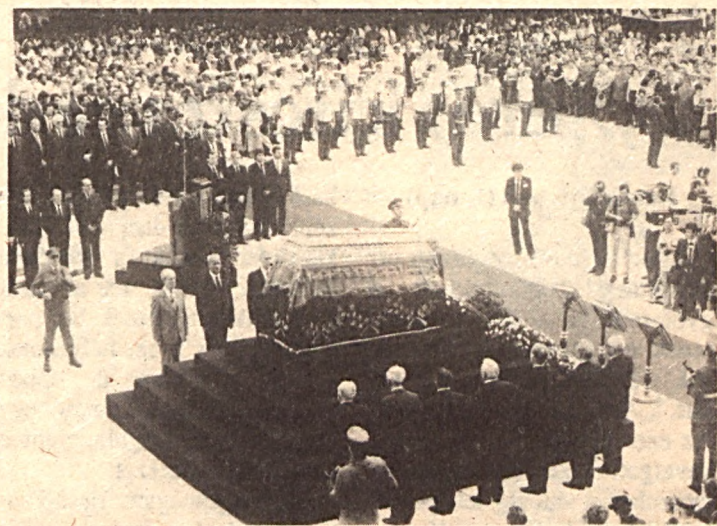
Közben, Kádár János ravatalához megérkezett az özvegy és a mély gyászban osztozó családtagok, Kádár János féltestvére, és Kádár Jánosné testvére is. A korábban kerekded asszonyt, Kádár Jánosné most még mozdulatairól is igaz lehetett megismerni. Törődött, sovány, a fájdalomtól roskadozó néni vezettek a ravatalhoz, halott férje koporsóba zárt földi maradványaihoz. Ünneplés helyett utolsó búcsút venni férjétől, akivel é napokban lettek volna negyvenéves házasságok.

Ezután kezdődött meg a hivatalos búcsúztatás, az örök búcsú koszorúinak elhelyezése. Hogy ki mindenki és ki mindenkinek a nevében vett búcsút — és ki mindenki nem vett búcsút — Kádár Jánostól, s hozta el az emlékezés virágait — vagy sem —, nem soroljuk föl, hiszen ezt valamennyien láthatták a televízióban, hallhatták a

temetési szertartást közvetítő rádióban és olvashatták azokban az újságokban, melyeknél jóval később van lapzárta, mint a miénkben. Itt most csak egyetlen koszorúról ejtenénk szót, arról, amelyet a külföldi küldöttségek virágemlékezési sorában hoztak a koporsóhoz. Ez pedig a román delegáció kétezres vörös szegfűből kötött, hivalkodóan hatalmas csónakformájú koszorúja, amit a kereten kívül fából készült tartószerkezet is erősített, s melynek két oldalán két-két erős lécszolgált fogantyúul. Mindezek segítségével az óriási koszorú baj nélkül megérkezhetett a többi mellé...

Búcsút vettünk a politikus-tól, az államférfitől, akinek a „névtől nemcsak egy nemzet őrzi meg, hanem Európa emlékezete is”. Az idézett félmondat Straub F. Brunó, az Elnöki Tanács elnöke búcsúztatójából való, melynek további soraiból is átveszünk:

— Nehéz elhinni, hogy földi valóságában nincs már közöttünk. Nehéz elhinni, hogy ő, aki hűséggel szolgált — ha nem is feddhetetlenül —, felmondott nekünk örökre. Őrt hagyott maga után. És ezt az Őrt érezzük valamennyien, pártállástól függetlenül. Hiszen ez a magyar nép végül befogadta, legendákat szőtt alakja köré, botlásaira talált mentséget, hibáira magyarázatot, gyengéire, vétkéire feloldozást adott. Most a föld fogadja be. Vele legújabb kori történelmünk egy darabja száll a sírba. Búcsúzómmal. Hiszem, hogy egy országgal együtt.

búcsúzik tőle és kívánja velem együtt, hogy fedje b é k e p o r a i t!

E búcsúztató már a Mező Imre úti temetőben hangzott el, ahova százszázalékos kísérettel utolsó útjára a politikust. Kádár János földi maradványait, de szellemiségét nem. Mert az közöttünk marad — így, vagy úgy. Tetteit, munkásságát értékelni a jövő, a történelem feladata lesz. Úgyhogy most csupán tényszerűen annyit, hogy a százezrek, kik búcsúzni mentek — autóbusszokkal, személygépkocsikkal, vonattal, kerékpárral, tolokocsin, vagy gyalogosan — az összeszámlálhatatlanul rengeteg virágot Kádár Jánosnak, legfőképpen neki vitték. S még a temető kertbe érkeztek is virágot szorongatva a kezükben. Ki egy szál rózsát, ki koszorút, ki három szál margarétát. Egy asszony csomagolt csokrokkal érkezett. Odalépett a virágmezőhöz és egyenként rakta le a tizenkétszer ötszáz szegfűt. Azt mondta, hogy gmk-ban dolgoznak tizenketten. Munkatársai kérték, hogy nevükben is búcsúzzon.

A temetésen rend volt, s a tömeg önként vállalt, kiből-ki-

ből belülről jövő fegyelmezett-ség megrendültséget sugallt. Volt, aki a tisztelet milliónyi virágszállából következtetett, — volt, aki úgy mondta, a selyemszalagok átérnek az egyenlítő. Volt, aki a temető kert faágáról nézte a szertartást, volt, aki létrát hozott magával. Volt, aki nemzetiszín kokárdát tűzött ki gyászszalaggal kiegészítve, volt, aki fekete szalagból tett masnit ingére, blúzára. Volt, aki tőrjűt megcsakítva hátizsákkal érkezett... És nagyon sokan voltak, akik nem magyarul beszéltek. A temetés kezdetén, a Himnuszt mindenki némán hallgatta; a végén a Szózatot sokan énekelték.

És vége volt a temetésnek. A búcsúzóknak megindultak a kapuk felé. Ott a rendezők meghatón szolid emléklapot nyújtottak át mindenkinek. A nagy politikus emlékéhez méltó emléklapot — a méltó temetés után... És indultak a rendőrautók, a mentők, a taxik is. Antennájukon gyászszalagot lenggett a szél...

V. Horváth Mária

Fotó: Kapfinger András

1989. július 17.

D Á T U M

3

Mario Romániában nem varázsló

Száguldó gumibotos pszichológus

Friss hír a statisztikai világból: drasztikusan, 32 százalékkal visszaesett a Romániába kiutazó magyarok száma. Alábbi írásunk szerzője nem tartozik azok közé, akik itthon maradtak: igaz, látogatása hivatalos volt. Elményeinek egy szeletét az alábbiakban megosztja a nyilvánossággal.

— Mario vezet. Az ébredező városban helyenként 110-re is felgyorsít. Bár erőfellek — a korlátozó intézkedések miatt — az otthoninál kisebb a forgalom, azért a mutatványt így is sokan megcsodálják. Az üzletek előtt kigyózó sorokból megtört tekintetek merednek utánunk.

A járdákon, az útkereszteződésekben a közrend őrei, akikből annyi posztol ebben a városban, hogy az először erre járó idegen rendkívüli állapotot sejt. De Mariot ez nem zavarja. A rendőrök ugyanis, ahelyett, hogy üldözésünkre indulnának, már messziről tisztelgésre emelik a kezüket. Ez persze nem nekünk szól. A kocsi, amit Mario vezet, piros, elől-hátul ríktó színű sárga rendszámtáblával. Az pedig a kiválasztottaké, akiknek minden, vagy talán még ennél is több — megengedett. Legalábbis erről susstorognak nekünk helyi kísérőink, mindig biztos távolságra az illetéktelen fülektől, a besúgók hadától.

Maro biztosan vezet. Stílusán érződik, hogy nem valami egyszerű tanfolyamon kapott kiképzést. Időről-időre gu-

mibotot dug ki a nyitott ablakon — azt meséli egy rendőrtől „szerezte” — és kaszálló mozdulatokkal szorítja le az útról a szembejövő járműveket.

Mario apró termetű, fekete szemű, fekete hajú, 40-esnek tűnik. Nemcsak jó pilóta, hanem kiváló pszichológus is. Amikor vidékre megyünk, nappal is bekapcsolva tartja a fény-szórókat. Ha a távolban feltűnik egy-egy rendőrkocsi mellett vigyázó egyenruhás — és ez elég gyakori látvány, hiszen ebben az országban a rend és a fegyelem a két legfontosabb jelszó —, Mario felgyorsít és veszettül nyomja a dudát. A rend őre láthatóan elbizonytalanodik. Aztán a legegyszerűbb módszert választja. Haptákba vágja magát. A következő őrt álló, néhány kilométerrel arrább, már messziről tiszteleg, nyilván URH-n értesítették a ríktó rendszámtáblájú kocsi érkezéséről.

Mariot még sohasem megszeltekték megbüntetni gyorshajtásért. Azt mesélik róla, gyakran a rendőröket is szidalmazza és azzal fenyegeti őket, hogy hamar megszabadulhatnak váll-lapjaiktól. Mariot csak egyvalaki állíthatja meg. A városban, ahol elszállásoltak bennünket, napról-napra, a legváratlanabb időpontokban lezárják az utcákat. Ilyenkor a forgalom félórakra-órákra megbénul. Az autóbusszokról és a villamosokról fűrtökben lógnak az emberek.

Egy piros lámpánál — pedig ez sem szokása Marionak —

mi is fékezünk. A járdákon összeverődik a tömeg. A gépjárművek motorjait leállítják, hirtelen csend lesz, csak a verebék tiszteletlen csivélése hallatszik az út menti fák lombátárából. A távolból szirénázás hangja hallatszik. De nem mentő jön, nem beteget hoznak. Vagy talán mégis? Aztán megbizonyosodunk. Jön, a Főnök jön — súgja mellettem a kísérőnk. Tőlünk néhány száz méternyire, pár sarokkal lejjebb feltűnik egy rendőrkocsi. Mögötte fekete kocsik sora. Az egyik lefüggönyözve. Csak a vezető sziluettjét látjuk egy pillanatra. A konvoj gyorsan átvág az úton, a rendőrök leengedik tiltó kezüket. Megindulunk.

Máskor állunk a járdán, a szálló előtt. Egyszer csak civil ruhás fiatal emberek sokasága lepi el a környéket. A járókelőket a házfalokhoz szorítják. A sugárútról — most vesszük csak észre — már „eltakarították” a parkoló járműveket. Megint csak gépkocsisor tűnik föl. Ezúttal a felvezető rendőrkocsi mögött haladó autó nincs lefüggönyözve. Elöl, a sofőr mellett korosodó asszony, a hátsó ülésen hatalmas véreb.

Ezek a kényes pihenők szemmel látható feszültséget váltanak ki Marióból. Pedig már hozzászokhatott az útszéli várakozáshoz. De a gyakori közjátékok után hamar visszatér jókedve, széles gesztusokkal intívál bennünket a kocsiba.

Mario, amióta csak az eszé tudja ebben a városban él.

Itt csapja arcul naponta a hatalom szele. Egy olyan hatalom, amely előtt ő is félelemmel fékez. Mario, a helyi kis diktátor, akitől sofőr létére sokan tartanak, ösztönösen érzi, hogy a Főnöknek köszönheti hatalmát. De tudja azt is, ha majd lejár a Főnök ideje, az ő vélt előjogait is elsodorják az események. Mario még nem tudja mikor, de biztosra veszi, egyszer eljön az a nap is. De nem fog ellenkezni, ha vele is betartatják a közlekedési szabályokat, sőt, ha kell, büntetést is fizet.

Kisignác Ferenc

A II. világháború áldozatainak

Baranyai emlékművek

Az ország több vidékén társadalmi mozgalom bontakozott ki a második világháborús áldozatok emlékének megörökítésére. Az áldozatokhoz sorolnak mindenkit, aki 1941 és 1945 között a frontokon, a hadifogoly — vagy megsemmisítő táborokban vesztette életét.

Baranya megye egyes települései közül Máriagyúdon — ahol a Hazafias Népfőrdeménezte és szervezte az akciót — a Hősök terén állították fel az emlékművet. A szép kőplasztikát a Baranyában letelepedett Colin Foster angol szobrász alkotta. A Pécshez tartozó Vasa bányásztelepülésen a ka-

Alapítvány Nagy Imre emlékére

Glatz Ferenc művelődési miniszter a napokban fogadta Nagy Erzsébetet és férjét, Vészi Jánost abból az alkalomból, hogy Nagy Erzsébet alapítványt kíván tenni édesapja, Nagy Imre volt miniszterelnök emlékére. Az alapítvány célja Nagy Imre emlékének megőrzése Nagy Imre múzeum létesítésével, tudományos és politikai munkái kiadásának elősegítésével, valamint ösztöndíjak adásával azon fiatal hazai és külföldi magyar írók, újságírók, politikusok, tudósok, kutatók és művészek részére, akik Nagy Imre szellemében tevékenykednek.

Az alapítóke összege Nagy Imre műveinek kiadásából származó jogdíjakkal, valamint

hazai és külföldi pártolók adományaival emelhető. A Nagy Imre Alapítvány gondozását kuratórium látja el. Az alapítványt létesítő Vésziné Nagy Erzsébet jogosult kinevezni a kuratórium tagságát, illetve jogosult a kuratóriumi tagság visszavonására.

A művelődési miniszter az alappal azonos nagyságrendű összeggel egészítette ki az alapító induló tőkéjét. Glatz Ferenc személyes támogatását ajánlotta fel egy alapítványi titkárság felállítására.

Az OTP V. kerületi fiókja MNB 218-98055 Nagy Imre Alapítvány 508-13217-4 számmal várják az alapítványhoz a hozzájárulásokat.

egyesület állt a társadalmi akció élére. Siklóson széles körű kutató-gyűjtő a vár — és műzeumbatárral; arra törekednek, hogy valamennyi elesett és eltűnt siklósi polgár neve felkerüljön a leendő emlékoszlopra.

A szigetvári lokálpatrióták emlékkert kialakítását tervezik, az foglalná egybe az első és a második világháború áldozatainak emlékművét. A mohácsi tanács úgy határozott, hogy a város közepén álló impozáns első világháborús emlékművön helyezik el a második világháború halottainak márványtábláját a halorú kiűrésének 50. évfordulója alkalmából.

„Jere, kücsü madjar!” (1.)

Isztambuli buli (1. nap)

Máig (félte!) megőrzött infantilitással, gombóccal a gyomromban, a látás gyönyörének reményében és ígérétevel, Udvarnál léptem át a határt. Az utcák Isztambul. Az ezeregyézsaka mesevilága kavargott és keveredett gondolataimban a valóság leképezett érzékiségével. A jugoszláv útszakasz nem hagyott maradandó emlékműveket. (Hacsak a szemétkupacok kitaró kíséretét nem titulálom annak!) Igen. Ez már a Balkán. A nevezet mindennemű értelmében! Bulgáriában talán enyhébben, de ugyancsak megtalálhatók a jugo-szindromák. Végre 27 óras autót utam Isztambul.

A műzezzin épp reggeli imáját kántálta. (Napjában 5 alkalommal teszi ezt.) A Kék Mecset — Sultanahmet camii ici 1616 — 6 minarete dőlőföven vigyázta a lóversenyter csöndjét. Jóformán körül sem nézhettem, amikor is megérkezett barátom és vendéglátóm: dr. Zekeriya Türkoglu. Magyarul köszöntöttük egymást. Czeko — ahogy én szólítom —, 20 éve él Isztambulban. Boszniából vándorolt ki családja. Ő orvosi egyetemet végzett, de nem praktizált. Jelenleg zsumaliszta és idegenvezető. Emellett bőr- és ékszerüzlete van hat alkalmazottal. A BOSNA szállodába kísért. (A nagybátyja a tulaj, tehát otthon érezhetem magam! NB! Mindössze 500 m-re talál-

ható a nagyváros mértani középpontja!) Az utca neve Harihazander Sokak, s zömében szállodák uralják. Ide az utcai árusok nem jöhetnek be, parkolni is csak a személyzetnek szabad. Szomorú, de éppen szemtanúi lehetünk, amint egy PB-s magyar Zsigulit elvitt a közlekedésrendészet.

Mialatt jómagam frissítő zuhanyt vettem az imént megkapott pedáns szobácska toalet-jében, Czeko elintézte rokonai-val a dolog üzleti oldalát.

(Árakról itt szó ne essék!, ám annyit elárulhatok: a magyar zsebnek is méltányos.)

— Irány a kikötő — lépett hozzám a doktor —, a mai napra Büktyada szigetére szerveztünk programot! Másfélórás Márvány-tengeri hajóút után futottunk be a sziget nyugati kikötőjébe. (Bármilyen apró, kikötője kettő van!) A pontos földrajzi illusztráció az útkönyvek feladata, e sorok írójának csak saját impresszióira szabad hagyatkoznia. (Valamit mégis! A szigetene nincsenek autók, motorok, még mopedek sem! A kipufogógáz ismeretlen. A fő közlekedési eszköz, a gumike-rekű, lóvontatta konflis. (A viteldíj: 2000.— T1 = 2 DM = 70 Ft.) Ez egyben a fő kenyérgyártási lehetőség is a kereskedés mellett. A sziget palotái — de hisz más épület alig van —, az angol gyarmatok jellegzetes építészeti stílusát képviselik. Felkapaszkodtunk a sziget legmagasabb pontjára is, ahonnan

fejedelmi panoráma tárult elénk.

Az esti órákban — megval-lom holtfáradtan — értünk a BOSNA-ba. Vacsora, frissítő italok, utána tovább. Fény- és hangjáték a Kék Mecsetben! A látvány leírhatatlan volt. Adalékképpen talán annyit mégis: a szövegillusztráció német nyel-ven hangzott el, a zenei betéteket pedig Kodály-dallamok ad-ták. Mint akit lebunkóztak, álomtalanul, de mélyen alud-tam át az éjszakát.

Szervusz madjar pasa! (2. nap)

Alapos reggeli után, minde-nek előtt és természetesen, vendéglátóm üzletét kerestük fel. Grand Bazaar Kapalicarsi. Arra gondolni sem mertem, hogy a doktor ilyen ominózus helyen tart fenn üzletet. Araszolva haladtunk, megcsodálva az Egye-tem kapuját és tornyát, amit épp tataroznak. És mindenütt árus. Ki-ki tehetsége, szerint. Van aki csak egy puszta sző-nyegen, a földön, a tehetőseb-bek már standokon, a Grand Bazaar viszont egyértelműen az elité. Magas árakkal, üzleti és emberi garanciákkal. Czeko arcán látszott, hogy melengeti szívét a csodálkozásom.

— Jó napot kívánok! — kö-szönt rám az egyik eladó-, mi-után betértünk. Meglepetése-met a doktor (őt az üzletben mindenki így tiszteli) haram

feloldotta. — Két alkalmazot-tam is beszél magyarul, a többi bosnyák. Törököt még takarít-ásra sem alkalmazok. Megér-tést imitálva léptem egyre bel-jebb. A helyiség közepén hatal-mas kerek asztal állt. Lapját üveg borította. Közötte pedig fotók. Sok-sok fotó. Czekot lát-hattam valamennyin, ám min-dig más magyar híresség társa-ságában. Szepesti György, Pán-csics Miklós, azután ökölvív-ők, akiket — sport anafabétaságom végett — nem ismertem fel. Egyszóval, a „ja-vábul”. YAVUZ LEATHER hirdette egy felirat, ám mielőtt tovább haladtam volna, Czeko kegyes unszólással egy kényel-mes fotelba tessékelt. — előbb egy almata! Pihenés, azután az üzlet. Élvezettel szürcsöltem a számomra idegen, de páratlan italt. Az ékszer részen kezdtek. A gazdát látva az emberek fél-rehúzódtak. Én utánuk. Ámu-latomból egy szerb felkiáltás zökkentett ki. Mint később megmagyarázták, annyit jelen-tett: „Ne engedd ki! Történt ugyanis, hogy a pillanatnyi fi-

gyelmetlenséget kihasználva, az egyik vásárló a nála lévő aranylánccal fizetés nélkül kí-vánt távozni, de észrevették. Czeko arcán még megdöbbe-nés sem látszott. Naponta for-dul elő ilyen. (Engem mégis el-gondolkodtatott. Az illető hon-fitársunk volt: magyar. Szégye-nemben, s tán az ő szégyenét is enyhítendő, németül folytattuk a társalgást. Még azt se tudja, hogy egy magyar is akadt a je-lenlévők között!) Mert hiszen az eset valamennyiünket minő-síthetett volna.

Zavaromat elterelendő Cze-ko a háttárból lágy macedon zenét varázsolt a helyiségbe. — Weisst Du Sultán — fűzte to-vább a szót németül —, wer die Augen aufhut, dem steht die Welt offen. (Jó közelítéssel = szemesnek áll a világ!) Azután minden átmenet nélkül — gon-dolta, a hallottakat majd elvég-zem magamban —, kereskedő-re „vette a figurát”, s az éksze-rek világába kalauzolt. — Nézd csak ezt a finommívmunkát — hívta fel figyelmemet egy mesterien világraálmódott gyü-

rűre —, ezt vidd el a te anyu-d-nak! Visszakozás nem lehet. Végül is tulajdonomban jutott egy remekmű — árának egy-harmadéért —, de üzlet kötö-tett. — Szerbusz magyar pasa — üdvözölt a közben érkez-e nyelvünket ismerő másik alk-almazott.

Óriásit sétáltunk az Arany-szarv-öböl partján, itt köszö-nött ránk az este is. Átsétáltunk egy hídon, a nevét nem jegyez-tem meg. Szűk, de igen forgal-mas utcácskák futottak neki a hegynek. (Köztudomású, hogy Isztambul hét hegyre épült.) — Ez az örömlányok negyede — avatott be barátom. — Sultán (megismerkedésünk óta ezzel a titullussal illet, utalva egyben a szakállamra is) akarod te háre-met? Elbizonytalanodtam. Vég-gül győzött a jobbik énem, és továbbmentünk az Ayasullá-palota irányába. (Néhány pi-káns adatot mégiscsak meg-reshkírozok! A lányok má-5DM-ért kaphatók. A felső ha-tár sem haladja meg jóval a 20-DM-át. Ezzel szemben, két-szelet dinnyéért és két pohár ví-zért, kereken 7 DM-t fizettünk. Egy DISCO-belépő 15 DM, míg a FLOORSHOW belépője kereken 30 DM. Furcsa érték-rendek, egzotikus miliő. Viss-zatérve a BOSNA-ba, dél-szláv emigránsokkal találko-ztunk. (Jugoszláviában csak azért szenvedtek megaláztatá-sért, mert „mások voltak mint a többiek.” Itt láthatam bús fér-fiak kolótancát és élő-eleven-táncosnót is.

Bayer Béla

(folytatjuk)

Ahol nem tilos, ott szabad

Örjárattal a Dunán

Vége megérkezett a nyár, és vele a kánikula. Jól esik naptól felhevült testünkkel a hűvös habokban megmártózni. A hő-ség elől menekülve gyakran keressük fel a vízparti pihenő-helyeket. Sajnos, kevesen ve-szik komolyan, hogy a víz nemcsak jóbarát, hanem ellen-ség is lehet. A fürdőzés ezer ve-szélyt rejt magában. Az elmúlt évben 303-an lették halálukat a vizekben. Szomorú, hogy a tra-gédiák 65,3 százaléka az üdülé-si idényre esett. A vízbalesetek áldozatainak 49,7 százaléka la-kóhelyétől távol eső, ismeret-len vizeken halt meg. Többsé-gük szabad fürdőhelyen, illetve tiltott helyen fürdött.

Irány Paks

Motorcsónakkal indulunk a Dunán lefelé Paksra. A víz fel-tűnően nyugodt, barátságos ezen a délelőttön. Néha átsuhan rajta a szél, ilyenkor szelíd hullámokat fodroz. Rutinellenő-rzésre megyünk Péter Gyula rendőrszázadossal, aki a csó-nak parancsnoka.

Megtudom tőle, vízirendőr-nek csak mesterúszók jelent-kezhettek. Hiszen ha a szükség úgy hozza, gondolkodás nélkül vízbe kell ugraniuk, hogy a ful-doklót kimentsék. Ezenkívül ismerniük kell a vízjelzéseket és vízijogostvánnal kell ren-delkezniük.

— Naponta ellenőrizzük a Dunán veszteglő kotróhajókat

is — avat be a parancsnok hét-köznapi teendőibe — és a vizet is, hogy a tilosban fürdőzőket még időben tudjuk figyelme-ztetni a rájuk leselkedő veszély-re.

A kotróhajón Venczel József kotrómester fogad bennünket. A nagyobb kereseti lehetőség reményében cserélte föl gépla-katos szakmáját a hajózással. Mohácson született, ott is él, mindig otthon volt a vízen, is-meri és szereti. Hetes váltásban dolgoznak, a család már hozzá-edződött a munkaidő beosztá-sához. Gyerekei nagyok, könnyebben nélkülözik a hét-köznapi apjukat. Ezt a munkát még sokáig szeretné csinálni. Tengerre sosem vá-gyott. Társa, Garai István hét

éve dolgozik, a kotróhajón. Előtte mentős volt. Öt gyereket nevel. Sok pénzre van szüksége ennyi éhes száj jóllaktatásához, ezért vált meg a betegszállítá-sról.

A papírok ellenőrzésével gyorsan végzünk. Ismét csó-nakba szállunk. A legénység barátságosan integet utánunk.

Újra vízen

A kotróhajótól egyre távolodunk. Végül már csak kicsi pont a messzeségben. Körülöt-tünk két oldalt a part, szépen zöldellő fákkal, itt-ott sirályok, és végtelen csend. Csak a mo-tor halk bűgása hallatszik.

Hétköznapi dolgokról, a munkáról, és annak szépségei-ről beszélgetünk. Péter Gyula

elmesélte, több éve már annak, hogy keresztfiát kimentette a hullámokból. Azóta a fiúcská-ból fiatalember lett. Ha egymás között beszélgetnek, gyakran szóba került az az eset, az a ré-gi nyár. A keresztfiú buzgón hálálkodik neki még most is, s ha nincs szolgálatban egy sörre is meghívja megmentőjét.

Néhány éve pedig, a hullafog-ó kövektől nem messze, a víz-be nyúló kis szigeten fiatal nő hulláját fogták ki. Senki sem tudta, hogyan került oda. Bele-fulladt a vízbe, vagy talán az egyik menetrendszerű hajóból dobták ki? A nyomozásból ki-derült, hogy ki volt a lány, de arra nem akadt magyarázat, mi is történt vele igazából.

Állni látszik az idő. Elhagy-juk az újabb kotróhajókat és a messze távolban feltűnnek a házak. Jobbról a paksi téglag-yár, és a belügyminiszter há-za.

Elhaladunk a fürdőzők mel-lett. Balra tőlünk a puha, homo-

kos partoldalban megannyi kis lyuk, a parti fecskék odúja. A szürke homok könnyen om-lik.

— Ott azon a helyen — mu-tat a part felé Péter Gyula — tíz nappal ezelőtt maga alá teme-tett a homok egy 13 éves kis-fiút. Várat akart építeni. Három méternyi homok omlott rá, és mire kihúzták alóla, halott volt.

A történetről még a hideg is kiráz. Mennyi veszedelem le-selkedik egy kisgyerekre! Mennyire kell vigyázni még-sem figyelmeztet az életveszély-re egyetlen tábla sem, senki sem mondja, itt a part veszélye-sebb, mint a víz.

Kikötöttünk

A háromórás út után Paks-on, Kovács Gábor őrsparancsnok vár bennünket. Örül, hogy ez a délelőtti gondtalanul múlt el. Egyetlen rendőrnök sem öröm, ha sok embert kell kizavarnia a vízből, mert tilos helyen für-dött. A szabály azt tartja, ahol nincs fürdőni tilos tábla, ott bárhol szabad fürdőni.

Sokan úgy szállnak csónak-ba, hogy nem tudnak úszni, nem ismerik a csónakázás, a vi-torlázás szabályait. Gyakran úszni nem tudó gyermeket is visznek magukkal. S csak ak-kor ijednek meg, ha bekövetke-zik a baj.

De a bajt jobb megelőzni, addig amíg nem késő. Erre fig-yelmeztetnek a jelzések, a szabályok bennünket. Törőd-jünk velük még szabadságunk alatt is.

Fischer Lajos Pisti

A két férfi már jó ideje be-szélgetett a családi ház kisku-pujában. Beszéltek arról-arról kis és nagy dolgokról, az időjárásról, a várható természeti megnézték a lugast az udvaron.

— A gyerek?
— A Pisti?... Nagy mester az!

— Nekem mondd? Igazán kis vasgyúró. Nagyon bírom a kisöregem.

— Reggel nem akart óvodá-ba menni. Nem és nem! Kive-hettem egy nap szabadságot.

— Szoktam vele beszélget-ni az utcán, ha erre járok. Csú-da eszes egy gyerek! Olyan, mint egy öreg. Minden érdekli. Még a gépekről, a traktoromról is kell mesélnem.

— Csak tudod, ha a fejébe vesz valamit, abból nem enged. Ma is meg kellett figyelmeztet-nem.

— Hagyd rá, majd kinövi. Néha olyan mély igazságokat mond, mint egy vén bölcs. De ott is van már az ajtóban. Szia, Pisti! Mit kell hallanom? Nem mentél ma oviba? Mit szól majd az óvá néni? Na? Apu is szomorú! Nem rendes dolog ez, Pisti. Nem gondold? De nem szoktál te ilyen szűkszavú lenni. Annyit szoktunk beszél-getni az utcán. Jól ismerjük mi egymást. Ugye, Pisti? Mondd csak meg gyorsan apunak, hogy mi vagyok én! Na, mi va-gyok én, Pisti?

Pisti felnézett.
— Hülye! Egy vén hülye!

veress

Cseh, német kerekessikeresek

Végleg a Dubnica dajkálja a díjat

A jubiláló Gemenci Nagydíj, mely nemcsak a szekszárdiak szerint a legrangosabb hazai országúti kerékpáros verseny, igazán megérdemelte volna, hogy a hazai élmezőny javának számító öt-hat versenyző — a szűkebb értelemben vett válogatott keret is — megszüntesse részvételével. De amíg tíz ország 132 bringása taposta a pedálokat Tolna országútjain, addig Zsiborács, Hirth, Egyedi, Tóth, Kovács, Nagy II. — meledzselési okokból a valószínűleg rangosabb NSZK-beli körversenyen indult.

Az itthonmaradottak pedig megpróbálták — már amennyire képességeikből, felkészültségükből futja — felvenni a versenyt a jó erős európai közép szintet, helyenként élvonalat képviselő külföldiekkel szemben. Így különösebben nem is bánták a kerékpársport lelkes szekszárdi hívei, hogy ezúttal nincs olimpia és világbajnok sztárvendég, mert a Wismut Gera (NDK-beli) szürkebbjeivel — bár esetükben ez azt jelenti, hogy „csak” Béke-verseny győztes csapattag jött el a szekszárdi Grand Prix-re — a Dubnica legjobbjaival sem tudott lépést tartani az inkább közép, mint az él jelzővel illethető hazai mezőny. S akkor még nem is szóltunk az egyre erősödő belgrádiakról, akik közül egy bringás szakaszgyőzelmet is tudott szerezni, a ki egyensúlyozott jó csapattalje-

sítményre képes nyugatnémet frankfurtiakról, és a tavalyi önmagukhoz képest jelentősen előrelépő, az osztrákokat fémljelző Trantura versenyzőiről.

A bicikliversenyeket — különösen a Gemenci Nagydíjat — már legalább másfél évtizede élvező szekszárdiakat persze a külföldi egyeduralom nem zavarta. Elismeréssel csetintek, amikor az első szakasz 122 km-e után a Kálvária tetőn található célban kerékhossznyi különbség döntötte el a sorrendet Novosad (Dubnica), Rein (Wismut Gera), Storcel (Dubnica) között. A sokáig unalmas hegyverseny (percenkénti indítása, 2000 m-es táv) is megérte a várakozást: a „változatoság kedvéért” a dubnicai Zilovec átadta a múltnak az ideai Gemenci Nagydíj nem szereplő, de a korábbi években törzsvendégnek számító klubtársa, Vojtek Brska pályacsúcsát — 4 perc 17 másodperc, 55 századmásodperc alatt ért fel Szekszárd centrumából a „hegyre”.

A házigazda Szekszárdi Szövetkezeti Spartacus ma már csak kedvtelésből bicikliző egykori hazai kiválóságai Sajó és Liska megkérdőjelezték az új pályacsúcs tényét, mivel az útvonalon a forgalmi rend módosításával változott a táv így a bringások levágyva egy kis kanyart, valamivel kevesebbet tettek meg 2000 m-nél. S az időeredmény alapján az sem

közömbös, hogy jobb minőségű volt az aszfalt.

Ez három-négy másodperc megtakarítást jelent mindenki-

nek — Sajóéknak — ha így nézzük a dolgokat — igazuk van. Az esti harminckörös, vilanyfényes, 42 km-es, Szek-

Mögöttük egy perc, előttük 190 km: az utolsó szakasz rajtja után

szárd belvárosában zajló kritériumversenyen 20 kör megtétele után ért a meglepetés. Egy magyar külföldi (Kovács Gábor, Tipográfia, Kiss Péter Csepel) 14 másodperccel megelőzte az ötöt követő külföldiek elől. Ha a végső győzelemben nem is bízott a pályát körbeálló csaknem tízezres nézősereg, bár orra előtt lehúzták a mézesmadzagot, abban reménykedett, hogy végre magyar is lesz a dobogón. Am a külföldiek „begyújtották rakétáikat” és faképnél hagyták a magyar duót a véghajtásban, amikor az utolsó körben az addig jószerivel mégcsak meg sem villanó jugoszláv Milenkovic „szemtelenül” lesprintelte a mezőnyt.

A fenti három szakasz zsbasztó hatását igencsak a lábukban, testükben érezve vágta neki a kerekessikeresek vasárnap délelőtt a befejező 194 km-es a Szekszárd—Várdomb—Tamási—Nagykónyi—Dombóvár—Hógyész—Szekszárd útvonalon. Negyvenhárom kilométer megtétele után a jugoszláv Brkic úgy gondolta megrézfálja a fiúkat és döntésre viszi a dolgot. Megszökött és 69 km-en keresztül négy perccel előnyrel a mezőny előtt hajtott. Az ilyen vakmerőségnek, az erő rossz felmérésének most is összeomlás lett az ára: Nagykónyi után „pá, pá-t” intett neki a mezőny. Zomba után egy négyes fogat másfélperces szökését már illett komolyan venni. A cseh-német külön harcra a lengyelek is megpróbálták beleszólni, s egy harmadik hely erejéig sikerült is a győzelmet a gerai Rein szerezte meg.

A XV. Gemenci Nagydíj eredményei Második szakasz, hegyi verseny. 1. Jan Zilovic, 2. Novosad, 3. Storcel (mindhá-

A sógorok egyik legjobbjá a Tranturából

rom Dubnica). Harmadik szakasz: 42 km-es háztömbkörúti verseny: 1. Alkeszander Milenkovic (OBK Beograd), 2. Markus Braun (Frankfurt, NSZK), 3. Gosch (Trantura, Ausztria). A harmadik szakasz: 194 km-es országúti verseny: 1. Steffen Rein (Wismut Gera, NDK), 2. Zilovec (Dubnica), 3. Skowronek (Start Warszawa).

A Gemenci Nagydíj végeredménye.

Egyéni összetett:

1. Steffen Rein (NDK—Gera)
2. Jan Zilovec (Csehszlovákia—Dubnica)
3. Jan Skowronek (Lengyelország—Warszawa)

Csapat:

1. Dubnica
2. Wismut Gera
3. Start Warszawa

1989. július 17.

D Á T U M

5

Milan Kundera:

BÚCSÚKERINGŐ

— De maga még maradjon — mondta az egyik kövér asszony Klímának. Ruzena kiment, a nő pedig megszólalt. — A megszakítás nem olyan ártalmatlan dolog, mint azt maga hiszi. Nagy vérvesztéssel jár. Maga a felelőtlenségével vért rabol az elvtársnőtől, és ezért az a legkevésbé, hogy a sajátjával fizessen érte.

Klíma orra alá nyomott egy nyomtatványt és azt mondta: — Itt írja alá. A megzavarodott Klíma szépen aláírta. — Ez jelentkezőlap az önkéntes véradásra. Menjen be a szomszédos helyiségbe, a nővérke mindjárt le is veszi.

12.

Ruzena lesütött szemmel sietett végig a városzobán, és csak akkor látta meg Frantiseket, amikor az már megszólította.

— Hol voltál?
Megijedt a fiú vad tekintetétől és meggyorsította lépteit.
— Azt kérdeztem, hol voltál?
— Mi közöd hozzá?
— Tudom, hol voltál.
— Ha tudod, akkor minek kérdezed?

Lefelé mentek a lépcsőn, és Ruzena nagyon sietett, mert szeretett volna elsökní Frantisek elől meg a beszélgetés elől.

— Ez abortusz bizottság volt — mondta Frantisek. Ruzena hallgatott. Kiertek az utcára.

— Ez abortusz bizottság volt. Én tudom! Mert el akarod vetetni a gyereket!

— Azt csinálod, amit akarsz!
— Nem csinálod azt, amit akarsz! Az én ügyem is!

Ruzena sietett, majdnem szaladt. Frantisek futott utána. Mikor a fürdő bejáratához ért, a lány megszólalt.

— Nem merj utánam jönni! Én itt dolgozom! Nem zavarhatsz a munkámban!

Frantisek fel volt dűlva.
— Te csak ne parancsolgass nekem!
— Nincs jogod hozzá, hogy zaklass!
— Neked meg ahhoz nincs jogod, hogy nélkülem dönts!

Ruzena beleszaladt az épületbe, Frantisek szorosán a nyomában.

13.

Jakub örült, hogy már túl van mindenen, és csak az utolsó lépés van hátra: elbúcsúzni Skkrétától. Lassan elindult a fürdőtől, a parkon át a Marx-ház felé.

A széles sétányon egy óvónő és vagy húsz óvodás jött vele szemben. Az óvónő piros kötelet tartott a kezében, és a gyerekek,

akik sorban követték, a kötélbe kapaszkodva. A gyerekek lassan mentek, az óvónő pedig a bokrokat és a fákat mutogatta nekik. Jakub megállt, mert sohasem tudta a természetrajzot, és mindig elfelejtette, hogy a juhar az juhar, a gyertyán meg gyertyán.

— Ez egy hársfa — mondta az óvónő, és rámutatott egy dúslombú, sárguló fára.

Jakub a gyerekeket nézte, mindnyájan kék kabátját és piros sapkát viseltek. Olyanok voltak, mint a testvérek. Megnézte az arcukat is, és úgy találta, hogy nemcsak az öltözetük, hanem az arcuk is igen hasonló. Legalább hét gyereken talált feltűnően nagy orrot és széles ajkakat. Skréta doktorra hasonlítottak.

Eszébe jutott a vendéglős nagyorru gyereke. Lehet, hogy Skréta eugenikus álma nemcsak a képzelet játéka volt? Lehetséges, hogy ezen a vidéken valóban mindenfelé Skréta apó gyerekei születtek?

Jakub némi megfontolás után elvetette az ötletet, mert képtelenek találtak. Ezek a gyerekek mind egyformának tűnnek, mert a világ gyerekei valamennyien hasonlóan egymásra.

De aztán megint észébe jutott: és ha Skréta valóban megvalósítja különös tervét? Eppen mert a terv annyira bizarr, mi akadályozhatná meg a megvalósításban?

— És az ott mi, gyerekek?
— Az nyírfák — felelte egy kis Skréta. Igen, minden ízében Skréta volt. Nemcsak az orra volt nagy, hanem a szemüvege és az enyhe orrhangja is, ami Jakub barátjának a beszédét oly kedvesen mulatságossá tette, az is Skkrétát idézte.

— Helyes, Oldrich — mondta az óvónő.

Jakub arra gondolt, hogy tíz-húsz év múlva ebben az országban Skkréták ezrei fognak élni. És ismét megrohanta az a furcsa érzés, hogy úgy élt itt a hazájában, hogy nem tudta, mi történik körülötte. Holott, mint mondani szokás, az események központjában élt. Részt vett minden aktuális eseményben. Belekontárkodott a politikába, csaknem az életével fizetett érte, és bár később félreállították, állandóan figyelemmel kísérte a fejleményeket. Mindig azt hitte, hogy kezét rajta tartja az ország ütőerén. De ki tudja, valójában mit hallott! Csakugyan a nemzet szívverését? Vagy csak egy öreg vekkert? Egy ósdi, öreg vekkert, amely teljesen rossz időt mért? Az a sok politikai harc nem pusztá érzékszálódás volt-e, amely elvonta őt mindattól, ami valóban az életben volt?

Az óvónő tovább vezette a gyerekeket a park útjain, és Jakub még mindig nem tudta elhessegetni annak a gyönyörű nőnek a képét. Szépségének emléke újra meg újra eszébe juttatta a kérdést: hátha egészen más világban élt, mint amilyennek hitte? Hátha mindent fordítva, fonákul látott? Hátha a szépség többet jelent, mint az igazság, és hátha valóban egy angyal hozott virágot két nappal azelőtt Bartleffnek?

— Na és az mi? — hallotta az óvónőt.
Egy kis szemüveges Skréta válaszolt:
— Az juharfa.

14.

Ruzena lefelé szaladt a lépcsőn és megpróbálta megállni, hogy ne nézzen hátra. Becsapta maga mögött az osztály ajtaját és az öltözőbe sietett. Meztelen testére felvette a nővérek fehér egyenkö-

penyét, és egy mélyet, megkönnyebbült sóhajtott. A kellemetlenség, melyet Frantisek okozott, felizgatta és egyben csodálatosképpen meg is nyugtatta. Érezte, hogy mindketten, Frantisek és Klíma, most nagyon idegesek, nagyon messze vannak tőle.

Kilépett a kabinból a helyiségbe, ahol a fal melletti ágyakon a nők pihenték ki a fürdés fáradalmait.

Az asztalkánál az ajtóban ott ült a harmincöt éves.
— Na, mi van, megengedték? — kérdezte hűvösen.

— Igen, kösz, hogy helyettesítettél — mondta Ruzena, és a belépő páciensnek már 6 adta át az öltözőszekrény kulcsát, meg a nagy lepedőt.

Alig ment el a harmincöt éves, kinyílt az ajtó és Frantisek fejét jelent meg benne.

— Nem igaz, hogy csak a te dolgod! Mindkettőnk dolga! Erőből én is döntök! Ebben én is beleszólom!

— Azonnal tűnj el innen! — szisszent rá Ruzena. — Ez női osztály, itt férfiaknak nincs keresnivalójuk! Azonnal tűnj el, vagy kivetítlek!

Frantisek elvörösödött; Ruzena fenyegetése annyira feldühítette, hogy belépett a helyiségbe és becsapta maga mögött az ajtót.

— Füttyölök rá, hogy mit csinál! Érted, füttyölök rá! — ordította.

— Mondom, hogy azonnal tűnj el!
— Átlátok én te rajtad! A pasas az oka mindennek! Az a trombitás! Ugyis csak komédia volt az egész, csak egy kis protekció kellett hozzá, semmi más! Ő intette el neked annál a dokornál, a drágalatos barátjánál, akivel együtt bohóckodtat tegnap a zenekarban! De én átlátok a szítán, és megakadályozom, hogy megöld a gyereket! Én vagyok az apja és jogom van beleszólni! És én megtöltöm, hogy megöld a gyereket!

Frantisek üvöltött, és a pokrócba csavart nők érdeklődve emeltek fel fejüket.

Most már Ruzena is nagyon izgatott volt, mert úgy tűnt, Frantisek teljesen elveszti az önuralmát, ő pedig nem tudta, hogyan kerülje el a botrányt.

— Ez egyáltalán nem a te gyereked — mondta. Nem tudom, honnan veszed, hogy a tied. Egyáltalán nem a te gyereked!

— Micsoda?! — üvöltötte Frantisek és beljebb hatolt a helyiségbe, megkerülte az asztalt és most szemtől szemben állt Ruzenával. — Hogy nem az én gyerekem? Tudod te egyáltalán, hogy mit beszélsz?! Hogy a rohadt életbe ne lenne az enyém?

Ebben a pillanatban egy vizes, meztelen asszony jött a medence felől, akít Ruzenának kellett lepedőbe bugyolálnia és lefektetnie. Összeerezett, amikor meglátta Frantiseket, aki néhány méterre állt tőle és zemei ugyan rámeredtek, de nem őt látta.

Ruzena egy pillanatra megszabadult a fiútól. Odament a nőhöz, átvette rajta a lepedőt, és odavezette a heverőhöz.

— Mit keres itt ez a férfi? — kérdezte a nő, Frantisek felé pislogva.

— Ez egy örült! Egy dühöngő örült, és én nem tudom, hogyan tegyem ki innét. Én már nem tudom, mit csináljak vele! — mondta Ruzena és betakargatta a nőt egy pokrócba.

— Halló, uram! — kiáltott rá egy másik fekvő nő. — Itt nincs semmi keresnivalója! Menjen ki innen!

folytatjuk

Hirdessen a DÁTUMban!

Négy megyében és Budapesten olvashatják
adás-vételi, családi és más jellegű apróhirdetéseit.

Magánszemélyek, kisvállalkozók, szövetkezetek, vállalatok részére

nagyon előnyös a DÁTUM, mert három napon belül
megjelentetjük hirdetéseiket, melyeket a Magyar Hirdető
Tolna, Somogy, Baranya és Fejér megyei kirendeltségein,
vagy Budapesten adhatnak fel.

*Első a DÁTUM, kettőn áll a vásár, három az átfutási nap,
négy a megye, ahol terjesztjük hirdetéseiket. Plusz Budapest!*

Kivételes különlegességek,

kivételes engedmények

a Skálából

már most olcsóbban!

Ajánlataink:

Karton:

86,50 forint helyett 61 forintért,

és 101 helyett 71 forintért

Import szövet:

94,50 forint helyett 67 forintért

Függöny, kísérfüggöny, valamint

műszörme darabok leértékelt áron.

Július 18-tól, amíg a készlet tart.

1989. július 17.

D Á T U M

7

A KONZUM ÁRUHÁZ

KEDVEZŐ AJÁNLATAI:

Konfekció vásár — reklámáron, amíg a készlet tart!

Bakfis vászon aljak több színben és fazonban	csak 200 Ft-ért,
Bakfis szövet aljak	csak 400 Ft-ért,
Bakfis import fekete ruha	csak 880 Ft-ért,
Bakfis dzseki fehér és fekete színben	csak 550 Ft-ért,
Bakfis vászon blézer	csak 260 Ft-ért,
Bakfis kötényes ruha	csak 400 Ft-ért,
Bakfis, sárga mintás jersey 2 részes ruha	csak 400 Ft-ért,
Női, barna mintás 2 részes jersey ruha	csak 280 Ft-ért,
Női mintás vászon 2 részes ruha	csak 580 Ft-ért,
Kamasz fehérített vászon farmer dzseki	csak 1200 Ft-ért,
Férfi import divat dzseki fehér—fekete—kék színben	csak 1150 Ft-ért,
Kamasz ballon vászon pantalló (170—46-os méretben)	csak 220 Ft-ért,
Gyermek szövet pantalló (122—152-es méretig)	csak 200 Ft-ért.

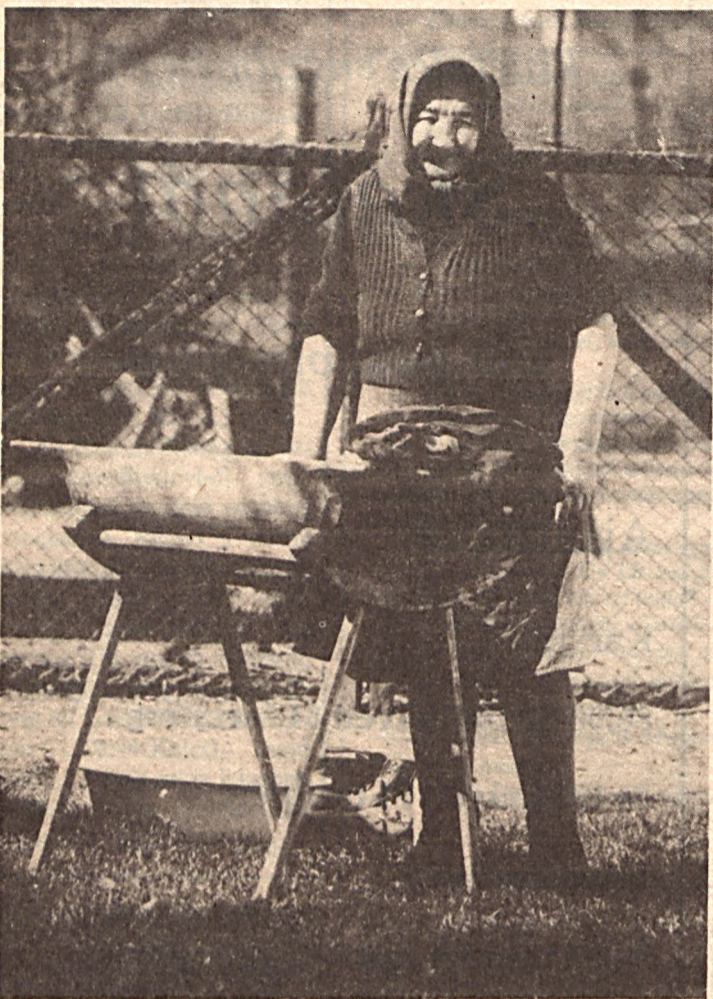
Rikkancsok kerestetnek!

*A Dátum szerkesztősége
felvételre keres rikkancsokat.*

*Kereseti lehetőség:
minden eladott 100 db Dátum után 180 forint.*

*Terjesztési terület
Tolna, Baranya, Somogy,
Fejér és Zala megye,
valamint Baja és Budapest városa.*

*Elsősorban diákok jelentkezését várjuk,
személyesen, vagy névvel,
címmel ellátott levélben.*

Sárszentlőrinc, anno '89

(fotó: kapfinger)

Kissé hűvös idő

A többnyire rövid napos időszakok mellett gyakorta lesz erősen felhős az ég, szóránnyos záporos, délutánonként néhol zivatar is valószínű. Az északi, északnyugati szél napközben

élénk, időnként erős, éjszaka többnyire mérsékelt lesz. Folytatódik a július közepéhez mérten hűvös idő. A legmagasabb nappali hőmérséklet hétfőn 20–25 fok között alakul.

Magyar, lengyel: két jó adós?

A hetek határozatai

folytatás az 1. oldalról

folyamatot és megfontolni — mint megfelelő és egyeztetett lépést — a gazdasági segítyt, aminek célja átalakítani és megnyitni gazdaságukat tartós módon (...) Egyetértünk abban, hogy együttműködünk más érdekelt országokkal és nemzetközi intézményekkel azért, hogy összehangoljuk a folyamatban lévő reformok támogatását Magyarországon és Lengyelországban, hogy támogató intézkedéseinket hatékonyabbá és kölcsönösen erősítővé tegyük." A nyilatkozat bejelentette, hogy a következő hetekben az EK brüsszeli Bizottsága megteszi az előkészületeket egy ezzel kapcsolatos nemzetközi értekezlet összehívására, amire szívesen látnak minden érdekelt nyugati országot. Hozzáadták, hogy Lengyelországnak sürgős szüksége van élelmiszer-segélyre is.

Az alig egy gépelt oldalas Kína-nyilatkozat felszólította a kínai kormányt, hogy „haladéktalanul vessen véget az eljárásnak azok ellen, akik nem tettek egyebet, csak jogukat követelték a demokráciára és a szabadságra”. Megállapították, hogy a jelen körülmények kö-

zött a Világbank újabb kínai kölcsönzéseinek megvizsgálását elnapolják, az országokban tartózkodó kínai ösztöndíjasok tartózkodási engedélyét, ha ők úgy kívánják, meghosszabbítják.

A terrorizmusról kiadott nyilatkozat megerősítette, hogy a Hetek továbbra sem tesznek engedményeket a terroristáknak és az őket támogatóknak, és összehangoltan küzdenek a merénylők ellen.

Az emberi jogokról kiadott nyilatkozat leszögezte, hogy ezek „jogos nemzetközi figyelem tárgyai”. A különösen fontos emberi jogok közül kiemelték a gondolat, a lelkiismeret, a vallás- és az egyesülési szabadságot. Kinyilvánították azt is, hogy „minden egyének joga van az esélyegyenlőségre és a tulajdonra akár egyedül, akár másokkal társulva”. Végül állást foglaltak a jogállam és a pluralista demokrácia mellett, valamint leszögezték, hogy a mai nemzedéknek egészséges emberi környezetet kell hagyania utódaira.

A tókés csúcs délután a világgazdaság problémáinak, elsősorban a fejlődő országok adósságválságának megvitatásával folytatta munkáját.

Oswiecim Aushwizet idézte

Súlyos antiszemita incidenssé fajult pénteken az amerikai zsidóság hét képviselőjének békés lengyelországi demonstrációja, amellyel az akció résztvevői az egykori auschwitzi haláltábor területén épült katolikus apácakolostor léte ellen tiltakoztak.

A New York-ból érkezett hét személy — köztük a neves riverdale-i héber intézet vezetője — rituális imádkozást tartott a kolostor lépcsőjénél, amikor hat helybéli építómunkás rájuk támadt, elrángatta őket az épületről és obszcén módon sértegette őket, sőt, néhányukat össze is rugdosták és ruhájukat elszakították.

Holnapi számunkból megtudhatják,

kit vitt el a lúgkémérgezés.

Lakás és ellátás

Az infrastruktúra infarktusa

A lakásépítkezésen, az egészségügyi, szociális, kulturális, közlekedés és postai, valamint kereskedelmi, vízellátási és szolgáltatási beruházásokon a lakosság részesedése az elmúlt évben már 44,1 százalék volt — állapítja meg a KSH. Az összeg sem csekély: az állampolgárok 54,9 milliárd forintot fordítottak arra, hogy lakás- és életkörülményeik javuljanak.

A lakásberuházások összege tavaly mintegy 58,6 milliárd forintot tett ki, 10,6 százalékkal többet, mint egy évvel korábban. Ezen belül a magánlakásépítések értéke 15,2 százalékkal emelkedett, az állami és szövetkezeti szervezeteké 11 százalékkal csökkent.

Ha nem a forintösszegeket, hanem a mennyiséget nézzük, úgy összességében szinte valamennyi infrastruktúrális területen csökkentek a beruházások.

Lakásból 6,6, egészségügyi létesítményből 5,2, szociális és kulturális létesítményből 25, kereskedelmi egységből 7,7 százalékkal kevesebb épült tavaly, mint 1987-ben. Mindössze a posta és a távközlés könyvelhet el némi fejlődést: 2,13 százalékkal gyarapodott azoknak a létesítményeknek a száma, amelyek közvetlenül a lakosság ellátását szolgálják.

Nem biztató az sem, hogy a szociális beruházások csökkenésében a munkaadási létesítmények visszafogottabb fejlesztése, valamint a magánüdülőket építők megcsappant beruházási kedve játszott közre. Ezt csak némiképp ellensúlyozza, hogy ugyanakkor az idős korúak szociális ellátására a különféle intézményekben, otthonokban az előző évi 443-nál lényegesen többet, 819 férőhelyet létesítettek.

Romantikus területrendezés

Ó, Romeo, miért vagy te romboló?

A Bukarestben dolgozó nyugati diplomaták véleménye szerint a „területrendezésnek” nevezett romániai falurombolás nem kimondottan a magyar kisebbség ellen irányul, hanem „minden román állampolgárt egyformán érint”. Ugyanakkor a terv „másodlagos célja” lehet a kisebbségek feletti ellenőrzés erősítése — teszik hozzá. Az AFP francia hírügynökség tudósítója vasárnap terjedelmes írásban ütköztette a „területrendezéssel” kapcsolatos hivatalos román álláspontot a nyugati diplomaták véleményével.

A tudósító emlékeztet arra, hogy Romeo Dragomirescu, a program felelős irányítója a Varsói Szerződés tagállamainak közelmúltban tartott bukaresti csúcserkeztelére idején a román sajtónak adott nyilatkozatában cáfolta a területrendezésről megjelent nyugati lapjelentéseket.

Dragomirescu szerint ezek a cikkek elferdítik a program lényegét, nem veszik figyelembe azt, hogy a lerombolásra ítélt lakóházak száma csak az újonnan épülő lakások számának 5–6 százaléka lesz. A prog-

ram a jelenlegi 13 ezer román falu több mint felét kívánja felszámolni. A „rendezés” alá kerülő 7500 falut szigorú kritériumok alapján választották ki — idézi az AFP Dragomirescut. A cél az, hogy csökkentsék a falu és a város közti különbséget, „harmoniót” teremtsenek, hogy megteremtsék az ortodox kommunizmusnak oly kedves „új embert” — írja a francia hírügynökség.

Az idézett diplomaták szerint a lakosság részéről ellenállás is tapasztalható. Van, ahol a helyi hatóságok kéri a terv

végrehajtásának halasztását. Másutt szembeszállnak a földgyalúkkal. Több kis település lakói önkéntesen költöznek egy helyre, hogy elérjék a falu me neküléséhez szükséges ötezres lélekszámot.

Az AFP szerint a román paraszok azért ellenzik a tervet, mert félnek a ház körülüli „kert és baromfiudvar elvesztésétől, amely létfenntartásuk egyetlen forrását jelenti”. A tudósító végzetül meg nem nevezett hivatalos forrásokra hivatkozva emlékeztet arra, hogy a „területrendezési terv” 2000-ig tervezett végrehajtása 250 milliárd lejbe — mintegy 30 milliárd dollárba — fog kerülni Romániának.

Fekete hétvége

Pénteken Paks külterületén Bán István 39 éves, dunaszentgyörgyi lakos, gyalogosan, erősen ittas állapotban közlekedett, és elé lépett a vele azonos irányban közlekedő Széplaki Mátyás által vezetett személygépkocsinak. A baleset következtében az ittas gyalogos súlyos sérülést szenvedett.

Ugyancsak pénteken istván-diban Belényi Csaba 47 éves budapesti lakos személygépkocsijával figyelmen kívül közlekedett, és egy hídnak ütközött. A személygépkocsi vezetője súlyosan megsérült, az anyagi kár 150 ezer forint.

Pénteken, Bogláléllén, Németh Péter 16 éves tanuló, helyi lakos segéd-motorkerékpárjával felszaladt a járdára és elütött egy 8 éves kislányt, majd a kötelező elsősegélynyújtást elmulasztva tovább hajtott.

Lengyeltóiban pénteken Csizmadia István 39 éves, gyügyi lakos segédmotorkerékpárjával nem adott elsőbbséget egy mezőgazdasági vontatónak és összeütközött azzal. A baleset következtében a segédmotoros súlyosan megsérült.

Balatonföldváron Denter Hans Joachim NDK állampolgár a kijelölt gyalogátkelőhelyen elütötte Szabó Attila 8 éves helyi kisfiút, aki könnyebben megsérült.

Siófokon Albeke Mathias NSZK-beli lakos személygépkocsijával nem adott elsőbbséget egy segédmotorosnak. A motor vezetője Varga Csaba

24 éves síófoki lakos súlyosan megsérült.

Szombaton reggel hat órakor Xylogiannis Theodoris görög állampolgár, 27 éves gépkocsivezető a lánycsóki elágazásnál előzés közben, az általa vezetett kamionnal elütötte a kerékpárjával szabályosan közlekedő Benkő Jánosné 57 éves nyugdíjas mohácsi lakost, aki behalt sérüléseibe.

Szombaton délelőtt Dunaföldváron a 6-os és a 61-es út kereszteződésében Jáger Lászlóné dunaföldvári lakos személygépkocsijával nem biztosított áthaladási elsőbbséget Plesz Tibor érdi motorkerékpárosnak. Az ütközés következtében a motorkerékpár vezetője súlyos sérülést szenvedett.

Szombaton Tolna külterületén Tóth József 18 éves paksi lakos nem az útviszonyoknak megfelelően vezette személygépkocsiját az árokba borult és egy fának ütközött. A személyautó vezetője és két utasa Kern Gabriella és Schönhardt Pál paksi lakosok súlyos sérülést szenvedtek.

Nem sokkal később ugyanott, Szűcs Sándor 27 éves tolnai lakos nem a látási viszonyoknak megfelelően vezette autóját és elütötte az úttest jobb oldalán álló Lovász Zsolt 16 éves bajai tanuló, aki a helyszínen szörnyethalt. Valamint az út ugyancsak jobb oldalán tartózkodó Takács Eva 18 éves, paksi tanuló, aki a baleset következtében súlyosan megsérült.

Sógortörténetek 9.

Istálló és videobolt

Elvitek az utak mellől a pánikszzerű gyorsasággal egymás mellé telepített árúdk, az előre gyártott betongarázsokból kialakított videoboltok. Tavaly még, ülve az osztrák határon, a szegény magyar kapkodta a fejét, hogy hol vásároljon. Láttam olyat is, hogy a teherautó platójáról közvetlenül áruházták a Gorenje mélyhűtőket, természetesen kedvezményes áron. A burgenlandi kereskedők pedig pillanatok alatt rájöttek, hogy magyar vevőt csak a Mehrwertsteuer azonnali visszafizetése árán lehet elcsábítani. (Esetleg arra is, hogy megfelelően kalkulált, ám olcsónak tűnő árral ennek egy része is az övék maradt.)

Barátom szerint, — aki ugyan hajlamos a túlzásra, de kétség kívül jó meglátásai vannak, — a burgenlandi parasztiok kizavarták a marhákat az istállóból és videoboltot rendeztek ott be. Mindenestre rugalmas üzletpolitikájukon lehet mosolyogni, gunyolódni, de leginkább megtanulnunk kellene. Mert a magyar vámtörvényeket pontosabban ismerték, mint mi magunk, és pontosan tudták azt is, mikor kell abbahagyni a hűtlőáda árusítást, mert az már nem üzlet.

Allami támogatást se kértek a veszteséges tevékenység folytatásához, csupán — hogy az előbbi példánál maradjunk, — visszahozták a tehenet az istállóba.

—Téjé—

Az FKG állásfoglalása

A földet ne el-, visszaadják!

A Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt agrárprogram-készítő munkacsoportja 1989. július 15-én Erdén megtartotta első munkaértekezletét. A munkaértekezlet résztvevőinek tudomására jutott, hogy egyes tsz-ek, állami gazdaságok különböző földingatlanok kiadását kezdeményezték és folytatják. A termelőszövetkezetek, állami gazdaságok súlyos törvénysértések útján szerzett vagyónak ily módon történő értékesítése sérti a korábbi jogos tulajdonosok érdekeit, éppen ezért követeljük ezen erkölcsellenes jogüg-

letek végrehajtására módot adó — emberi jogot sértő — új földtörvény azonnali felfüggesztését. Az így létrejövő adás-vétel a fentiek alapján rosszhiszemű, tisztességtelen jogügyletnek tartjuk. Egyben kinyilvánítjuk azon szándékunkat, hogy a föld eredeti tulajdonjogát (a 600/1945-ös „földosztási törvény” alapján) vissza akarjuk állítani. Részletesen kifejtett elképzeléseinket a rövidesen nyilvánosságra hozandó agrárprogramunk fogja tartalmazni.

(OS)